

1765, 3
~~278~~
M

GEORGII FRIDERICI WACHE
IVRIVM CANDIDATI

OPVSCVLVM

HISTORICO-IVRIDICVM

ORIGINEM NOBILITATIS
INFERIORIS

CONCERNENS.

IO. HENR. BOECLER,

in Tiberio Caesare Diff. II.

Magnis Rebuspublicis imperiisque Nobiles divinitus destinantur vel ad ornatum vel ad praesidium. In regno praecipuum regnantis decus et praesidium censentur illustres domus: adeo ut a tyranni nota vel suspicione se non liberaturus sit, qui haec regni sidera exstincta cupit.

FRANCOFVRTI AD VIADRVVM, ANNO MDCCLXV.

SVMTIEVS AVCTORIS.

GEORGH FRIEDRICH WAGNER

OTAVIO V. M.

LIBRARY OF THE

UNIVERSITY OF

LEIPZIG

QVEIS
CIRCVM GALEA IMAGINVM SPLENDOR ET ALTA
VETVSTATIS GLORIA
VIRIS
ABRAHAMO FRIEDERICO
AB ARNIM

VCKAROMARCHIAE CONSILIARIO PROVINCIALI
ET DOMINO IN KROECHELDORFF, BVETKOW,
BERTIKOW, RADVN, WODDOW, KVTZ,
&c. &c.

PARITER
GEORGIO HENRICO
AB ARNIM

DOMINO IN WERBELOW, MILOW, SCHWANEBERG,
&c. &c. &c.

QVIBVS
VT
FRATERNA PIETAS

A 2

SIC PIETAS VIRTVS, CHRISTIANA PIETAS
CORDA IVNGIT
HVMANVM GENVS
AMANTIVM QVI FVERVNT SVNT ET ERVNT
MAXVMIS
QVI
VT AVGVSTVS OLIM MARONI
SIC MVVIS SOLATIVM
RARIS SCIENTIARVM AMICIS, MVVSARVM PRO-
TECTORIBVS
BENIGNIS STATORIBVS FORTVNAE
CLIENTIVM
QVIBVS
OFFICIA DEBENT ET PIETATEM
PERENNEM

CVM
LAETI MDCCLXV. ANNI
PRIMVS
TEMPESTATEM NOSTRAM VIDISSET LVCIFER
CVM SINCERRIMO VOTO
VT,
DVM IN HIS TERRIS COMMORANTVR,
IN QVIBVS NIHIL EST,
NISI QVOD FRAGILE
CADVCVMQVE SIT,
VITAE FELICITATEM SVBSEQUENTES ANNI
QVIBVS
MVLTOS ADDAT SVMMVS RERVM
ARBITER

A 3

TER QVATERQVE CONTINEANT
OBSERVANTIA TANTA QVANTA EST SVMMA
HOC QVALECVNQVE EST ACADEMICVM
SPECIMEN
GRATI ANIMI TESTIFICANDI CAVSSA INQVE
BENEFICIORVM AB IIS IN SE
COLLATORVM MEMORIAM
SEMPITERNAM
EX SOLEMNI VETERVM FORMVLA

D. D. D.

A V C T O R .

DE
ORIGINE NOBILITATIS
INFERIORIS.

§. I.

Tametsi verum quidem, humani generis necessitate factum fuisse, ut dominia rerum nasci ceperint: a parvis initiis variis tamen ex causis eadem maiora sensim sensimque ceperunt incrementa. Nam pestifera ista sententia, ut ita dicam, decisiva, vi cuius in collisione officiorum, obligatio se suumque statum perfectiorem reddendi, semper sit praefenda, multorum aeternis naturæ legibus contrariorum consecratorum est foecundissima mater. Deest mundo optimo Confuciana Respublica, effluxere aurea illa Secula, quibus et nobis venerandus Confucius iam 551. annos ante
Chri-

Christum natum, ut perhibent, gentem suam ab Egoismo morali removere allaboravit eamque ea observare docuit, quæ IV. Secula post illum Seneca de Benef. Cap. I. sequentem in modum pronunciauit: *Homo est sociale animal et in commune genitus, mundum ut unam domum spectat, semperque tanquam in publico vivit.* Et paulo post: *hac lege et agat cuncta et exigit (a).* Quamquam vero Seneca volente in commune vivendum sit, longe aliter tamen statuit optimus mundus. Dira illa habendi cupido comite sibi iuncta superbia plus iusto hominum animos a recto tramite deduxit, et ita in deterius effecit rueri, ut ad avaritiam et superbiam promovendam in promovendæ propriæ perfectionis latebras se recipiant et inde quilibet ut rerum ubertate et potentia inter alios eminent, ita quam maximum apud alios honorem auctoritatemque sibi consecutus esse videatur. His prælibatis non est, quod miremur famosissimum nostro Seculo ROUSSEAU VIVUM (b), qui introductionem dominiorum, originis stabilitæ inter homines statuum principalium diversitatis unicam fere causam fuisse putat. Omnium gentium fere dixerim consensus et quotquot temporis omnia quæque alias contententis iniuriæ erepta sunt antiquitatis monumenta loquuntur divisionem universalem hominum in liberos et non liberos, quam non dari, fere impossibile esse, B. Boehmerus (c) comprobasse videtur. Tam sacræ paginæ quam profana rerum inter homines gestarum repertoria nobis adfunt. Servos suos habebat vetus Latium, et quis

quis est, quem fugit dominorum Romanorum crudelitas (sed suggerit tamen antiquitas exempla contraria (d) in eos et arrogantia, qui Quiritium nomine tam mirifice sibi placebant, quique in familia sua tanquam in regno sibi regnare videbantur. Evolvamus, quicquid temporis iniquitatem et impiam monachorum pietatem subterfugit Germaniæ nostræ monumentorum, et venerandos Maiores nostros homines suos proprios habuisse deprehendemus (e). Nos vero iam in eo sumus, ut materiem exponere periclitemur, quæ ab his, quæ iam iam disputavimus, haut multum aliena videtur. Operæ itaque pretium erit, inde a prima hominum divisione telam ordiri, quæ liberos et non liberos concernit (f) quorum *posteriores sunt tales, qui alterius potestati dominicæ subsunt, priores vero, qui eidem non subsunt.*

(a) SENECA hic hominem sociale animal vocat, qui in commune genitus sit. Quibus verbis adducti credimus, eum nihil aliud sibi voluisse, nisi indigitare principium, vi cuius actiones humanæ semper ideam perfectionis totius propositam habere debent. Huic sententiæ vis accedere videtur ex verbis relativis: *hac lege et agat cuncta et exigat*: quippe quibus respexisse videtur ad officia erga nosmet ipsos et ad officia erga alios eorumque collisionem, quam hac lege, scilicet quod in commune homines geniti sint, hoc est, ad scopum perfectionis respicere debeant, metiri iubet. *Conf. III. G. I. Daries Instit. Iurispr. Univers. §. 304.*

(b) An seculi mores carpere voluerit, anne vero potius ingenio suo aliquid modo indulserit, nostrum

E

non

non est, multis indagare. Saltim quod nos adduximus, pro more suo, id est, ingenuose exposuit, dans le Discours sur l'origine et les fondemens de l'inegalite parmi les hommes. II. Partie.

(c) In Diss. de prærogativis servitutum perpetuarum prætemporariis in Republica Cap. I. quam *III. Ern. Christ. Westphal in Conspectu scientificolitterario ad institutiones Heineccianas*, pag. 50. ad servitutes, quatenus ius in re aliena sunt, retulit, cum tamen huc pertineat.

(d) Audiamus mitissimum Romanorum C. PLINIUM CAECILIUM SECUNDUM, qui, quæ sequuntur, humanissima verba de se ipse facit, in Lib. 8. Ep. 16. *Confecerunt me infirmitates meorum, mortes etiam, et quidem iuvenum. Solatia duo, nequaquam paria tanto dolori, solatia tamen: unum facilitas manumittendi (videor enim non omnino immaturos perdidisse, quos iam liberos perdididi) alterum, quum permitto servis quoque quasi testamenta facere, eaque ut legitima custodio. Mandant, rogantque, quod visum: pareo ocius; suis dividunt, donant; relinquunt duntaxat intra domum. Nam servis respublica quædam et quasi civitas domus est. Sed quam his solatiis adquiescam, debilitor et frangor eadem illa humanitate, quæ me, ut hoc ipsum permitterem, induxit. Non ideo tamen velim durior fieri: nec ignoro, alios huiusmodi casus, nihil amplius vocare quam damnus; eoque sibi magnos homines et sapientes videri. Qui an magni sapientesque sint, nescio: HOMINES NON SUNT. Homines non esse cives suos statuit ipse Plinius, ipse Romanus, qui Romana in servos iura optimis rationibus fundata credunt, et quasi ex servorum notione per se iam promanare. Videmus ergo quemadmodum ipsi Romani de severissima Romanorum*
ser-

servitute iudicarunt, aliter ac illa apud *Iuvenalem Sat.*
6, O DEMENS! ITA SERVVS HOMO EST?

(e) Nauseam velle exitare omnibus videremur hoc, ut fere fieri solet, multis probaturi. Glossam tamen accipiamus ad I. P. S. ita pronuntiantem: Es sind sonst keine andre Leute in der Welt, als Eigen und Freien. Ad hunc locum videri possunt *ILL. DE SELCHOW, Vir patrias rei haut proletarie doctus in eleganti libello de iuribus a statu ingenuitatis pendentibus Cap. I. §. 2.* porro *Perill. L. B. DE SENCKENBERG in Diss. de fervorum conditione §. 2.* item *HEINECCIUS in Elem. Iur. Germ. Lib. I. Tit. I. §. 21. sqq.* Cæterum libertatis notio erat respectiva et præter hic adductam, denotat quoque statum, quo quis militaris homo, ut stilo medii ævi loquar, erat, nec ministeriali conditioni obnoxius. Vid! *ILL. DE SELCHOW l. c.* ubi scriptorum testimonia larga manu adducit. Nec minus veniebat vox libertatis ita, ut significaret talem, qui militari iam cingulo cinctus militiam faciebat. Qua de re præter alios, quos hic inferre alienum est, vide, sis, laudatissimum *DE SELCHOW in Elem. Iur. Germ. privat. §. 226. et 236.*

(f) Non dixi simpliciter servos, cum non omnes, qui in respectu ad dominicam potestatem non sunt liberi, non statim sint servi. Hæc Romana sunt. Servus apud Romanos longe quid aliud est, ac ens in aliis Rebus publicis illi fere simile. v. c. apud nos homo proprius, qui *TACITO* teste *Cap. 25. proprios suos penates regebat.* Huic enim qui notionem servi Romani tribuit, dicit, quod dicere nec vult nec potest. In notis §. sqq. de peculiari utriusque differentia dicendi occasio erit. Interim conferatur *vastæ eruditionis Vir I. G. ESTOR in Commentario de Ministerialibus. pag. 125. et I. H. BOEH-*

MERI *Diff. de iure et statu hominum priorum a servis Germaniæ non Romanis derivando, etc.*

§. II.

Mittamus iam non liberos quippe ab instituto nostro alienos et liberos magis determinando ulterius descendamus. Hi enim in Germania olim abibant in tales, qui libertate a parentibus utriusque lineæ, primi et secundi gradus ingenua (a) fruebantur, et quibus hoc non dederat fatum (b). Priores dicebantur *Ingenui*, posteriores *Libertini* dicti. Caeteroquin notandum, illis in legibus mediæ ævi denominationem *der Semperfreyen* (c), *der Schöppenbarfreyen* (d) quid? quod *der Höchstfreyen* (e) his vero *der Mittelfreyen* collatam fuisse.

(a) Auctoritate *Ill. de SELCHOW* commotus Ingenuos ita defini. Vir laudatissimus in libello cit. Cap. I. §. 3. eandem suppeditat vel ex ipsis veteribus Germanorum legibus constructam multisque vel classicis, Viris probatam. *Spec. Sjev. Cap. 49. ita: Welch Mann von seinen 4 Ahnen, das ist von seinen alten zweiten Müttern, und von seinen altervatern und von Vater und Mutter unbescholden ist in seinem Recht, den kan Niemand geschelten an seiner Geburt, er habe denn sein Recht verwürckt.* Hæc sunt verba *Speculi*, quæ ad Ingenuos non pertinere, qui adfirmet, invenimus neminem, nisi a filo et loquendi ratione Germaniæ mediæ alienum. Vide, sis, insuper *I. P. S. Lib. I. Art. 51.* quamvis *Ill. GEBAYER* in eleganti *Programmate de libertinitate veterum Germanorum ad Cap. 25. Taciti de moribus Germanorum,* secus sentire videatur.

(b) At-

(b) Atque LIBERTORVM seu LIBERTINORVM notio, (prout vel ad Rempublicam vel ad priorem dominum spectas, *vid.* GEBAYER c. I. §. I. L. d.) haut parum cautionis habet. Scimus equidem, Viros eruditionis laude caeteroquin celeberrimos ita plerumque concinnare Liberti notionem, ut forte adhærenti illis adhuc notione GAJI in *leg. 6. ff. de stat. hom.* adducti hominem non liberum, qui apud Romanos solos servus audiebat, per manumissionem solam LIBERTVM fieri putent. Verum hic statum servilem amittendi modus non est unicus. Prospiciamus enim ad tempora illa, ubi permulti homines proprii alias, ex urbibus exules in Germania,

qua de mentionem faciunt POTTGIESSER de *conditione et statu servorum Lib. 3. Cap. 18. §. 5.* WALCHIVS in *D. ff. de homine proprio civitatis experte §. 18. Ill. de SELCHOW in sæpius cit. libello Cap. I. §. 12.*

urbium flore, lauta et opipara ibidem vivendi ratione inescati (illustrationis causa conferatur *L. 26. Cod. de Decur. L. 63. Cod. Theodos. de Decur. L. 12. Cod. Theodos. de Veteran. Nov. 123. Cap. 35.*) dominis aufugiebant, et, ut civitate donarentur, simulatam prætendebant libertatem. Horum aufugarum cum in dies cresceret numerus, et urbium incolæ urbis splendorem has ferviles personas recipiendo obscurare, multominus civium numerum easdem eiiciendo iterum deminuere nollent: factum est, ut plerisque urbibus privilegium datum, quo cautum, ut eiusmodi homines proprii, si per determinatum anni aut annorum spatium quietam civitatis possessionem exercuissent, urbe non eiicerentur, sed potius plane vindicarentur in libertatem. De hac re in incrementum urbium forsan permessa vide RIC-

CIVM de Præscriptione Germanorum. per tot. ut et sæpius in medium prolatum doctissimum DE SELCHOW in *Elem. Iur. Germ. priv.* §. 313. Cæterum, quid hic aliud cernimus, ac homines in Germania non liberos, qui homines proprii dicti, per præscriptionem extinctivo-acquisitivam, quam tamen celeberrimus ille sagax patriarum rerum perscrutator Perill. L. B. de SENCKENBERG in *cit. Diss.* §. 13. licet me quidem iudice satis inconcinne, tacitam (Cur non potius coactam) manumissionem vocat, in libertatem se vindicasse. Sic duo, servitutem amittendi modi apud Maiores nostros possibiles fuere: manumissio scilicet et præscriptio extinctivo-acquisitiva. Ex his ergo simul patet, notionem Liberti Germanici, de hoc enim tantum nobis sermo est, non unius alteriusve limitibus recte posse circumscribi. Præterea ne dicemus quidem, ex definitione Iugeni hoc in §. posita tertiam adhuc efflorescere rationem sententiam hanc nostram corroborantem. Etenim Ingenuus dici potest is demum, qui ad tertiam generationem Maiores liberos probare potest, quod et E. F. KNORRIVS *Friedericiana Antecessor* in *Diss. sua inaug. de probatione Nobilitatis per instrumenta* ab initio statim, affirmat. Qualis est itaque etus parens? Ingenuus non est per definitionem. Sic adhuc Libertinus. Quomodo est vero talis factus? Non per manumissionem et præscriptionem illam, pater enim iam erat Libertus. Hinc tertius modus, quo quis fit Libertus, est quoque generatio. Nec minus ex his modo allatis videmus, notionem Libertini ex manumissione sola efformatam suis rationibus minime constare.

(c) I. P. S. Lib. I. Artic. 2. SCHILTERVS ad I. F. A. *Cap. I. §. 18. pag. 35. L. B. de SENCKENBERG* in *Diss. de ordinibus exercitus Germanorum. §. 16. sub finem.*

(d) I.

(d) I. F. S. Cap. I. quod, dum VII. clypeos militares Maiorum nostrorum recenset, dicit: Schöppenbar leute und deren Manne den 5ten, ad quorum verborum sensum intelligendum notes velimus, neminem nisi Ingenuum armorum et militiae capacem fuisse, de quibus infra pluribus. I. F. A. Cap. I. Ill. G. L. BOEHMER in *Progr. de Ingenuorum natalium probatione* §. 6. sqq. Atque neminem nisi Ingenuum Scabinorum honoris capacem fuisse, evictum quoque dedit Vir supra omnem nostram laudem constitutus III. STRYBEN in *den Nebenstunden Tom. 3 pag. 131. sqq.*

(e) I. P. A. cap. 49.

(f) Quod verba I. P. A. cap. 49. cit probant, quae ita audiunt: Ingenuus das spricht in latein der Höchstfren, und Libertinus Mittelfrey. Conf. insuper Spec. Alem. Cap. 18. Conferamus nos hic ad *Perill. L. B. de SENCKENBERG.* Huic in *Diff. de ordinibus exercitus Germanici* §. 17. Spec. Aleman. quam maxime stomachum movet, cum Cap. 18. Libertos Mittelfreie, dicit. Quamvis vero in eadem *Diff. §. 10. SCHACKWITZIVM* in *Diff. circa vexatam illam de VII. clipeis materiam*, in eadem hac materie summa imis miscere affirmet, ipse tamen aequè contentus est, si sine ulla sententiae suae probatione §. 17. n. a.) in Spec. Alem. ita praecipitur: *eos enim Libertinis accenset (scilicet Speculum) hoc vero est stultescere, non nugari. Stultescit autem ex aevi more, ubi Ingenuus erat Baro, licet multis modis Romano Ingenuo dissimilis.* Licet itaque Perill. Adversarius Libertinis denominationem der Mittelfreien prorsus deneget, ex adducto tamen §. 17. nondum videri licet, quosnam alios Vir summus sub Mediocribus intellectos velit. Forte in animo habuit Ingenu-

93

os militares, quibus nec minus, sed diversa relatione, hæc denominatio contigit. Quæ res itaque cum logomachia obnoxia sit, de ea paulo accuratius videamus, ita proceduri, ut principio existentiam facti, quod scilicet utrique hæc denominatio attributa sit, deinde vero etiam, quomodo id sine contradictione fieri potuerit, ostendamus. De libertis id iam iam probavimus. Superfunt Ingenui militares. Prodeat itaque Annalista Saxo apud Eccardum p. 243. ita scribens: *ex Gallia Principes constant, mediocres etiam multo favore conueniunt.* Subiungamus statim *P E Z I V M* in *Scriptor. Austr. Tom. I.* et quidem in *Chronico Salisburg.* p. 368. ubi mentio fit *Militarium Minorum de Weisbach*, a quibus p. 409. curate secernit *Ministeriales aliosque.* En! testimonia fide dignissima, quibus Ingenui militares expressis verbis, *Minores, Mediocres*, id est, vernacula lingua *Mittelfreie*, vocantur. Sed ulterius hæc asserta perlustremus. Apud Eccardum adducto loco *Principes* sollicitè distinguuntur a *Mediocribus*. Sola itaque superest quæstio, quinam illi *Principes* fuerint, quinam illi *Mediocres*? Sed omni superfedere possumus anfractu, dum quilibet, qui aliqua tantum patriarum rerum noticia imbutus est, satis superque cognitum habet illius ævi morem, cum *Nobilibus veteribus* variæ denominationes tribuerentur, quæ tamen non nisi unum, idemque denotabant. Sic mox *Ingenui* et *Liberi* *zar ihoziv*, mox *liberi Domini*, mox *Principes* vocantur. Confer. *Felix MALLEOLVS de Nobilitate Cap. 14. BRVNO de bello Saxonico apud FREHER. Tom. I. Rer. Germ. p. 179. edit. nov. Ius Alem. Prov. autem. ita: Hier soll man mercken dreyerley freyen Leute, welche recht die haben. Es heysen eins semper freyen, das sind die freyen Herrn als Fürsten, und die andern Freyen zu man haben. Das andre sind Mittelfreyen, das sind die der hohen Freyen man*

man sind. Das dritt sind, die freygebohren sind, die heissen
frey Landsassen! Principes itaque hi nostri cum Nobiles
sint, porro quæritur, quiram illi Medicores? Statim
nobis auxilio est locus Pezii, qui respondet, eos Inge-
nuos militares fuisse, dum de Ministerialibus in se-
quentibus separatim loquitur. Sed dixerit quispiam,
cur non libertini, hi etiam Mediocres vocantur? Huic
statim occinimus illud vulgatissimum Taciti nostri Ro-
manis semper Germanica comparantis, *Cap. 25. Liberti non multum supra servos sunt, raro aliquid momentum in domo, nunquam in civitate.* Et quis est, cui non constet, a militia, omnes, qui non Ingenui in sensu latiori (de horum divisionibus paullo post) erant, exclusos fuisse, adeo, ut inde Ingenui in specie sic dicti, qui non Ministeriales erant, Militares κατ' ἐξοχήν cognominati sint. Satisfecimus iam quæstioni An? nunc vero, qua ratione utrique denominatio ber Mittelfreien sine contradictione collata fuerit, exponemus. Ingenui nexus, qui intererat inter ipsum, Nobilem et Ministerialem, Liberti conditio, quæ ipsum ab hominibus propriis et Ingenuis in sensu latiori sumtis distinguebat, huic differentiæ suppeditant rationes. Etenim primo ad Ingenuos militares quod attinet, ii erant intermedii, ut ita dicam, homines inter veteres illos Nobiles et Ingenuos Ministeriales. Nam si ad Nobiles respicis, fere nullos alios conspicias, ac dominos bonorum allodialium, quæ nexui feudali haut suberant. Si dein ad Ministeriales te confers, non offendis solum eos, qui gravi obnoxii erant obligationi, sed et quorum insuper conditio in relatione ad alios Ingenuos aliqua macula servilis adhæsit. Postremo vero, si Ingenuos militares ipsos consideras, eorum quidem conditio plane adstricta non erat, nec macula servili laborabant,

C

rabant, nexui tamen feudali *plerumque* suberant, nec possidebant allodialia bona. Ex his evidentissima nascitur ratio, ob quam Ingenui militares ob statum intermedium inter Nobiles et Ministeriales omnino *Mittelfreie* vocari potuere. Sed quid de Libertinis dicendum? Provocamus iterum ad Taciti locum supra allegatum. Libertini, quippe libertatem assecuti, non amplius erant quidem servi Germanici, id est, homines proprii, non tamen cum libertate Ingenuitatem illam Germanicam assequebantur, qua Venerandi Maiores nihil antiquius habuere, nihil prius. Ius militiae, summum illud ius iis interdictum erat, nec munera, sive togata sive sagata gerere unquam poterant. Hinc cuilibet patet, qua ratione et hi *Mittelfreien*, dici potuere. Scilicet intermedium hominum genus erant inter homines proprios et Ingenuos in sensu latiori sumtos. Confer. III. GEBAYER in Progr. de libertinitate veterum Germanorum supra cit.

§. III.

Ingenui (a) olim erant vel tales, qui prerogativa sanguinis hereditaria praeter aliis in Germania ordinibus eminebant, (b) vel non: (c) illi Nobiles seu Adalungi, (d) hi Ingenui in specie sic dicti (e) appellantur.

(a) Quamvis haut ita necessarium, adducere tamen juvat III. GEBAYERVM in cit. Progr. §. 2. sub. (a) laudato §. 1. sub d) qui expressis verbis dicit: - Ab altero genere Ingenuorum, sub quibus etiam Nobiles continebantur. Nobis vero etiam comparatio notionum Ingenui in genere et Nobilis in specie iam facit satis.

(b) No-

(b) Nobilis definitio lubrica videtur plerisque. Sunt, qui Nobilem plane definiri non posse affirmant. Sunt, qui Nobilitatem, quatenus est virtus, in conceptum trahunt. Nec desunt, qui incommoda ista evitari omnes Nobilium species, quae unquam exsistere, in definitionem corradunt, logices non curantes praecipua. Ad postremos referri posse videtur *Ill. L. B. de SENCKENBERG in Diss. delectus florum e iuribus Nobilitatis Germanicae*, inscripta, ubi §. 2. exhibet definitionem veterum Nobilium omni mensura longiorem, eamque ad munera extendit, quae iis saepius collata esse leguntur. Sic de Burchardo Sveviae duce nobis auctor est EKHARDVS *de casibus monasterii S. Galli* Cap. I. Pariter id testatur doctissima sui temporis Sanctimonia Iis Gandershemensis HROSWITHA, de inclyto Germanorum REGE, HENRICO AVCVPE antea duce, dum de eius avo LVDOLPHO ita canit:

Hic *pernobilium* natus de stirpe parentum
Ortus qui que suae respondens nobilitati.

Sic quoque Imperator LVDVICVS IV. comitem quemdam STEPHANVM dictum in diplomate quodam, quod SCHANNATVS Trad. Fuldens. interseruit pag. 220. Num. 543. Nobilem adpellat. Verum si quod res est, dicendum, hoc essentiam Nobilis non ingrediebatur, sed ad summum erat positio, quoad Nobiles *plerumque* vera. Hinc nec minus etiam a me impetrare possum, ut in E. F. KNORRII sententiam abeam, quam in definienda Nobilitate l.c. §. 2. prodit. Prodeat enim in medium illustris ille et agitatus TACITI locus. Cap. 25. ubi: *Liberti, inquit, non multum supra servos sunt, raro aliquid momentum in domo, nunquam in civitate - -* EXCEPTIS IIS DVNTAXAT GENTIBVS, QVAE REGNANTVR. IBI ENIM ET SVpra NOBILES

C 2

ET

ET INGENVOS ASCENDVNT. *Apud cæteros impares Libertini libertatis argumentum sunt.* Ad hunc difficillimum locum, qui non parùm crucis fixit quandoque interpretibus, consule illos, maxime vero *III. GEBAV-
ERVM* in cit. Progr. quippe in cuius interpretatione præcipue probatio nostra nititur, et quidem Cap. V. ab initio et Cap. VI. sub finem, ubi Vir celeberrimus elegantissime ostendit, ipsos adeo Regum libertos munera alias Nobilibus fere propria ambiisse, quid? quod nactos esse. Et quid plura? Omnium sæculorum pravitatis in nostram sententiam iurat.

(c) Huic notioni nostræ, quamvis virtute tantum verborum calculum adiicit Knorrius l. c. §. 2. Schol. 8. ut et *DE LEIPZIGER de origine Nobilitatis diplomaticæ* §. 1. §. 7. Galli hos Ingenuos vocabant equites, vel potius *IVL. CAESAR* ita illos adpellat in Libro VI. de bell. galk. Cap. IV. V. XIII. Serpulum nescio quem sibi circa hunc ultimum locum fingat *III. ESTOR*, eius Commentarii de Ministerialibus Cap. 5. §. 249. exhibent, Ingenuos vero in specie dictos omnino ab illis Nobilibus distinctos fuisse, evincit idem libro modo cit. Cap. 5. §. 262. sqq. solita eruditione contra *BURGEMEISTERVM* notum illum communis sententiæ debellatorem.

(d) Etymologiam huius vocis agitantium, fere dixerim, numerus haut parvus esse posset in promptu. Ast ne omne nimium vertatur in vitium, in medium tantum producamus *III. L. B. de SENCKENBERG in Diff. delectus storum etc.* §. 2. Schol. 4. qui a vetere vocabulo, *OD, ALLOD, ODELMANN, EDELMANN, AEDALINGVM*, derivat, cum possessio bonorum allodialium maxima fere esset veterum Nobilium prærogativa, quippe quod omnes uno ore loquuntur.

(e) Ta-

(e) Tacitus dividit omnes omnino in Germania homines in NOBILES, INGENVOS, LIBERTINOS et SERVOS. Sic VELLEIVS PATERCVLVVS notum illum ARMINIVM vocat IUVENEM NOBILEM. Apud Frisios hanc hominum divisionem obtinuisse lex Fris. Tit. 15. De Saxonibus hoc prodit WITTEKINDVS CORBEIENSIS Lib. I. apud MEIBOMIVM Tom. I. p. 634. De Francis idem refert GREGORIUS TVRONENSIS in vitis patrum Cap. 9. Cavendum tamen illos Nobiles cum hodiernis *наръ эхъхъ* sic dictis confundas.

§. VI.

Posteaquam Ingenuorum divisiones in primo divisionis gradu vidimus, ad earum quamlibet ulterius progrediamur. Ad nobiles itaque referebantur Duces (a), Comites (b), Barones seu Dynastæ (c): ad ingenuos in specie sic dictos vero Ingenui militares (d) atque Ministeriales (e). Hoc iam in Scholiis accuratius perlustremus.

(a) Non desunt quidem, quæ ad illustrandum huc referri possent, sed cum, quæ iam §. præc. Schol. (b) dicta sunt, et hic sufficiant, nihil amplius addimus.

(b) Hoc nec minus ex Schol. (b) §. præc. palam fit, et præterea inter omnes constat, has Ducum et Comitum denominationes, olim titulos tantum honoris ac munerum fuisse, quam ob rem itaque longiore probatione non opus esse videtur. Confer. tamen iterum si placet, *Perill L. B. de SENCKENBERG in cit. Diss. delectus forum etc.* §. 2. Schol. (b) et *B. G. STRUVIUS in Elem. Jur. Feudal.* §. 58.

C 3

(e) Ba-

(c) Baronum seu Dynastarum notionem suppeditat B. G. STRUVIUS l. c. satis aptam. His natales erant cum Ducibus et Comitibus pares, nisi quod non eisdem honores gererent. Præterea sunt Dynastæ quasi ut genus considerandi, cui Duces et Comites tanquam ut species subordinati erant. Ita posuissimus sane, nisi ratione totius, Nobiles pro genere sumere coacti fuissimus. Dynastarum bona plerumque mera alodia erant, quamvis interdum quoque iis Feuda contigerint. *Vid. GUNDELINGIUS de Feudis vexilli in Opusc. Tom. I.* Ex his Dynastis seu Nobilibus, qui olim liberi Imperii domini dicebantur, plurimas Statuum Imperii domus ortum suum trahere, quis est, qui ignoret. Sic inelyta Gvelforum gens, quam ad istos Barones seu Dynastas refert immortalis L. B. de LEIBNITZ in *Introductione ad Tom. I. Scriptor rer Brunsvicens.* progenit augustam Ducum Brunsvicensium familiam. Pariter Hassiæ Langraffii eodem initio gaudent. Et quid dicam demum de Dynastis de Hohenzollern? Hæc celsissima domus faustis liquidisque auspiciis sceptrum Borufficum amplexa est. O felices et plus quam satis felices, quibus fortuna dederit, sub augustissima hac progenie, sub dignissimo Regum suam degere vitam! Caeterum antequam materiem de veteribus illis Nobilibus relinquo, paucis duco monendum, a nobis non exspectandam esse longam fabulam de Nobilitate Romana, cum nos quidem hic Germanicam tractemus, ad quam Romana nihil quod illam illustrare possit, conferre videtur. Quem vero animum fumosis Romanorum imaginibus pascendi vellicat pruritus, is audeat Anton. MATTHÆVM de Nobilitate: qui vero huius rei compendium quærit, evolvat vastæ eruditionis Virum I. G. ESTOREM in *Comment. de Ministerialibus Cap. V. §. 237. sqq.* de his antiquitatibus pro

pro more suo, id est, ingenuose exponentem. Huic, si Dis placet, adiungat *E. F. KNORRIVM* qui in sua Diss. inaugurali etiam I. §. de Nobilitate Romana mori consecravit. Huius lepidi moris semper in tractatione rerum Germanicarum præmittere, si quæ his similia Romana existunt, parentes sunt isti *Popavicores* præsertim, et tum quoque ii celeberrimi Viri, qui in eo Iurisprudentiam emendari somniabant, si in quovis argumento utriusque iuris differentia unice et plus quam satis est agitaretur, quorum tamen commemorationem ut ut notissimorum silentio prætermittimus. Ut vero e diverticulo in viam redeamus, apud nos talia iam frustra quæveris, cum nos mori quamvis morosum sic animal causa non svadente non mancipemus. **Audias POETAM.**

*Disce nec externo monitore petendus
Virtutis tibi pulcher amor: cognata ministrat
Laus animor. Aliis Decii reducesque Camilli
Monstrentur: TV DISCE PATRES.*

(d) Quæ in hoc Schol. monenda, cum iis, quæ in sequenti dicenda erunt, artissime cohærent, cum utrumque de Ingenuis in specie sic dictis disputer. In hoc ita rem tractabimus, ut, postquam, qui fuerint Ingenui militares, quique Ministeriales, quoque nomine inter se discreparint, ostenderimus, inoffenso dein pede ad sequens progredi possimus, Ingenuorum natales Ministerialibus inibi vindicaturi. Distinximus utrumque Ingenuum in hoc §. non quasi peculiari ordine ac statu quivis fuisset, cuius intuitu esset absurdum: sed in eo differentia capienda, quod uterque diversissimis obligationibus diversissimoque modo implendis esset obnoxius. De hisce iam videamus. Inter omnes liquet, aliam olim vix gentem.

gentem fuisse bello armisque magis advetam ac quidem Germanos, quoinde etiam obligatio ad arma gerenda Maioribus quasi innata dici potest, qua de re in sequenti §. pluribus. Verum cum Germanica olim una gens in plures scinderetur, cumque plures populum suum separatim regentes exurgerent, atque unius gladius contra alterum fringeretur, non poterat non exulare communis illa bellica virtus, et quilibet, prout poterat, se defendere tenebatur. Turbida hac tempestate, cum non amplius in commune ageretur, et quilibet sequeretur, quod sibi expedire videbatur, cogitandum erat de variis homines sibi obnoxios faciendi mediis. Hinc enata sunt beneficia pro operis militaribus concessa exposita conversa in Feuda, et hinc quoque Ingenuorum militarium natales, simul vero etiam hos inter et Ministeriales diversitatis primordia rependa mihi videntur. Proceres scilicet Ingenuos ad servitia militaria sibi exhibenda largis beneficiis invitabant, quæ sequenti tempore hereditario modo possidere et horum intuitu tantum servitia ista præstare ceperunt. Confer. Ill. Georg Ludw. BOEHMERI perelegantes *Observationes Iuris Feudalis*, quæ haut ita pridem in uno fasciculo coniunctæ lucem viderunt Goettingæ, inque iis *Obs. II. de Feudis e Francorum beneficiis enatis*. Hi illi sunt, quos media ætas Ingenuos *ναρ' ἐξοχην*, militares vocavit, nimirum sunt INGENVI IN SPECIE SIC DICTI, QUI REALITER MEDIANTE FEVDO AD SERVITIA MILITARIA PRÆSTANDA OBLIGATI ERANT. His statim adiungamus Ministerialium definitionem, ut opposita iuxta se posita magis illucescere possint. MINISTERIALIS itaque est INGENVVS IN SPECIE SIC DICTVS, QUI CERTA OFFICIA NON MILITARIA HEREDITARIO MODO MEDIANTE BENEFICIO TANQVAM

QVAM SALARIO PRAESTARE PERSONALITER
OBLIGATVS EST. Cum enim tam in aula Proce-
rum essent, quam etiam in iudiciis, quæ aliis tradi de-
bebant, non conductio modo sed ætiori nexu sibi ob-
ligabant eos, quibus ista collata vellent. Summæ dif-
ferentiæ inter Militares et Ministeriales huc redeunt,
quod I. illi ad militiam hi non, obligati essent: quod
illi II. realiter, hi personaliter, id est, illi solius Feudi
intuitu, hi non nisi ex obligatione personali servitia
sua præstarent. Hinc fluit quoad I.) si et Ministeriales
militiam fecisse leguntur, id eos non ut Ministeriales fe-
cisse, sed quia vel mediante Feudo simul militares
erant, vel ex innata Germanis virtute fortunam belli-
cam periclitari audebant. Quoad II.) inde patescit,
Militares amisso Feudo e nexu clientelari exiisse, et sic
Feudi possessionem ad essentiam militaris conditionis
pertinuisse, id quod in Ministeriali longe secus. Bene-
ficio adempto manebant Ministeriales et sine illo cede-
bantur. Milites renunciare poterant fidei vasalliticæ
Feudumque refutare, Ministeriales contra eam non po-
terant suis se obligationibus abdicare. Et quia Milita-
res ad militiam, Ministeriales vero ad officia extra mi-
litiam, quæ magis honorem aulæ concernebant, obliga-
ti erant, nec minus inde palam fit, ibi non admittas esse
feminas, bene vero hic, nam et Ministeriales feminas
vidit medium ævum. *Conf. II. G. L. BOEHMERI Obs.*
cit. inque iis II. dam de femina Ministeriali. Hæc de dif-
ferentiis, quæ Ingenuum militarem et Ministerialem
intercedebant, dixisse sufficiat. Plura si quis desideret,
eum ablegare nobis liceat ad *III. BOEHMERI* nun-
quam satis laudandas *Observationes*, ubi *Obs. IV. de in-*
dole fidei vasalliticæ, eiusque a ministeriali fidelitate discrim-
ine, instar consummatissimi elegantissimique commen-
tarii ad hoc Schol. esse potest.

D

(e) Sup-

(e) Suppeditata Ministerialium definitione et expositis, quantum sat erat, differentiis inter hos et Ingenuos militares: iam præmissis potioribus Ministerialium divisionibus, Ingenuorum in specie sic dictorum natales iisdem vindicare allaborabimus. Erant enim vel proprie vereque sic dicti Ministeriales, vel non. Hi erant, qui vulgo Regni seu Regii vocabantur, quique a proprie sic dictis ita diversi erant, ut vox *Ministerialis* iis perperam, saltim non in sensu tecnico, quo hic adhibetur, sed grammatico tribuatur. Quod docet *ESTOR in Commentariis Cap. I. §. 18.* et finitimis, rationibus haut a via desumptis, quibus et hic fidem habemus. Illi proprie dicti Ministeriales erant vel ecclesiarum vel Nobilium. Hi erant Ingenui omnes, illi Ingenui plurimi, Nobiles pauciores. Quid enim tunc temporis non poterat superstitio? Vid. *ESTOR in Commentariis Cap. 6. §. 305. sqq.* Jam ad alterum huius Scholii caput progrediamur. Quis est, cui non constet, doctrinam de Ministerialibus iam dudum inter eruditos pomum ERIDOS fuisse, et discrepantes sententias IOANNIS GEORGII ESTORIS, IOACHIMI GEORGII DE PLÖNNIES, ADAMI FRIDERICI GLAFEY et IOANNIS SALOMONIS SEMLERI nescit nemo. Ministeriales ad Ingenuos in specie sic dictos iure meritoque retulimus. Quamvis enim *ESTOR* in elegantissimis cæteroque Commentariis et absconditæ eruditionis plenissimis §. 74. usque ad 89. eorum originem ad Libertos, quamvis testè, referre haut erubescat: de eius sententia tamen plane non sumus convicti, cum nec desint in contrarium argumenta nec classicorum Virorum auctoritas. Nam ipse *ESTOR l. c. §. 227.* concedit, Ministerialibus aditum patuisse ad ludos equestres et torneamenta, ergo et necessario eundem Libertis concedere debet: sed hæc ad præcipua Ingenuorum in specie sic dictorum et Nobi-

Nobilium iura pertinuisse, quis est, qui nesciat. Vid. DE SELCHOW in *Elem. Jur. Germ. priv.* §. 259. ipse Estor. §. cit. *Schol. ult.* ubi verba Gundlingii hæc probantia infert, quæ tamen e re sua explicat. Deinde Ministeriales in iudicio stare potuisse, quid? quod iudicium Parium curiæ formasse, etiam largitur ESTOR l. c. §. 215. hæc vero nec minus ad Ingenuorum prærogativas pertinebant, ut docet de Selchow in cit. libello de iuribus a stat. ingenuit. pend. Cap. 2. §. 47. hoc tamen æque Ministerialibus licuit, quippe de quibus loquitur lex a Viro doctissimo loc. cit. allegata. Hæc omnia, cum non Libertorum sed Ingenuorum prærogativæ sint, a nobis non possumus impetrare, ut in ESTORIS sententiam abeamus, cum eo ipso Nobilitatem nostram inferiorem a Libertis ex parte derivare debemus. Statuimus itaque gravissimis hisce adducti rationibus, Ministeriales Ingenuos fuisse. Nobiscum honorifice de Ministerialibus sentiunt DE SELCHOW *Elem. cit. p.* 172. et 387. multisque sequentibus. SCHEIDTUS in *den Historischen und Diplomatischen Nachrichten vom Adel* pag. 105. 177. et passim. Quamvis itaque Ministeriales adstrictiori quodam vitæ genere ad officia obeunda tenerentur, et itaque haut raro servi audirent: non tamen inde statim ad Reipublicæ sentinam detrudendi sunt. Qui factum sit, ut Ministeriales esse desierint, exponit III. BOEHMERVS *Observ. IV.* §. 5. 6.

§. V.

In militari Germania (a) omnes omnino Ingenui sive essent Nobiles (b) sive Ingenui in specie sic dicti, hique sive essent Militares (c) sive Ministeriales (d), erant ad militiam obligati et nati. Libertini vero armorum incapaces erant (e).

D 2

(a) Ita

(a) Ita iure meritoque dicitur ab iis, quibus gloria Maiorum curæ cordique est, patria, quæ heroica demum virtute et rerum gestarum magnitudine efficiebat, ut eius fama ad exterarum gentes perlaberetur. Conf. de SELCHOW *libello saepe cit* §. 28. et 34. et TACITVS de *mor. Germ. C. I.* Quis non vel primo intuitu ex IULIO CAESARE intelligit, Tenctros equo fuisse expeditissimos, et fortissimos illos Cattsos, de quibus potissimum TACITVS videatur l. c. Cap. 30. pedibus exeluisse. Invenimus adhuc in Hispania illustres domus, quæ ex belligeris illis Germanorum Nobilibus originem suam trahere iactitant. Et quid mirum de Germania omnium fere gentium matre. Saltem Wisigothorum, qui olim, ut notum est, in Hispaniam demigrarunt, Germanicam originem vindicat ESTOR in Commentariis Cap. v. §. 260. Larga manu adduci possent tam exterorum quam domesticorum scriptorum testimonia, quorum priora eo minus sublestæ fidei esse possunt, quo magis æmulationem et invidiam præ se ferre præsumuntur, si quæ rerum gestarum monumenta ab aliis profecta supersunt. Romani scriptores ex gente oriundi Maioribus nostris inimica, non possunt non eorum res gestas, bellicam virtutem et nunquam violatam fidem summis evehere laudibus. Etenim præter eos, quos iam in limine huius Scholii in medium tulimus, idem TACITVS in annal. Lib. XIII. Cap. 54. §. 5. inquit, *nulli mortalium armis aut fide ante Germanos sunt.* Sed non est, quod miremur, maiores nostros in virtute bellica omnibus aliis gentibus palmam præripuisse. Erat scilicet dogma religionis veterum Germanorum pariter atque aliarum gentium, quæ septentrionales regiones inhabitabant, quod nemo nisi rerum in bello gestarum laude illustris et cruenta morte vita privatus in coetum beatorum reciperetur.

Læta-

Lætabundi ibant in proelium, summa cum voluptate oppetebant mortem, ex Druidarum doctrinis certissimi, non nisi hoc modo sibi patere ODINI regnum, non nisi hac via se ad WALHALLAM pervenire posse. Omnium, quantum scimus, doctissime elegantissimeque rem exposuit doctissimus SCHVTZIVS in nunquam satis laudando libello, qui inscribitur: Lehrbegriff der alten Deutschen und Nordischen Vöcker von dem Zustand der Seele nach dem Tode, quique legendus relegendusque est iis omnibus, qui solida iucundoque stilo scripta de Maioribus nostris legere cupiunt. Inde iam nos ea quidem, quæ huc faciunt, delibabimus. Vir doctissimus ex variis Septentrionalium gentium vetustissimis monumentis ostendit, fortissimis quibusque propriam post mortem gaudii lætitiæque plenam commorationem destinatum fuisse, quæ WALHALLA dicta fuerit, iis vero, quorum animis non paterna sedebat virtus, orcum quemdam, NIFFELHEIMVR dictum, paratum fuisse. Illi beatitudinis sedi præerat Deus ODINVS, qui itidem rerum gestarum magnitudine sibi aditum ad hunc locum aperuerat. Iis, qui naturali morte obierant, WALHALLAE portæ æternæ clausæ erant, quoinde itaque factum, ut canissimi senes, quibus non contigerat suam inter hostes amittere vitam, cruentissimam sibi ipsis mortem darent, vel senectute nimium confecti ab amicis aliisque dare paterentur, quominus beata Dei Wodin et strenuorum Maiorum consuetudine privarentur. SCHVTZIVS c. l. Cap. 2. §. 37. Appropinquante morte omnia terriculamenta evanescebant, acerrimique dolores non poterant infringere animos, qui ad maiora adspirabant, quique ultimam eamque summam voluptatem inter vivos sibi sentire videbantur. Pace allegati auctoris liceat mihi hæc ex eius scripto pag. 240. illustri exemplo LODEROGII

corroborare, qui capitis damnatus paullo ante cruentissimam mortem ita canit:

Syter eigi drengre vid dauda
 Dirs at fiolnis Husum
 Eigi kem eck mer adru
 Ord tit Vibris hallar

h. e. hodierna

Ein tapferer Mann seufzt nicht wider den Todt
 In den Wohnungen des großmächtigen Odins:
 Ich komme nicht mit verzweifelnden Worten
 Zu des Odins Wallast.

porro

Lifs ero libnar stundar
 Låfande skal eck degia

h. e. hodie.

Die Lebens-Stunden sind verfloßen,
 Lachend will ich sterben.

Ipsum ODINVM faciamus loquentem præeunte Sæ-
 mundo apud auctorem nostrum. Describit WALHAL-
 LAM ita:

Gladsheimr heitir inn firti
 Pars en gullhiarta
 Valhauull vid of prumir
 Enn par Hropt Eys
 Hverian dag
 Wapndauda vera.

hodie

hodie ita:

Die Freudenwelt ist die süßste Abtheilung,
Wo von Golbe glänzend
Die Wallhalla auf Seulen ruht!
Da nimmt ODINVS
An jedem Tage
Die durchs Schwerd erschlagenen Helden auf.

Iam videamus, qua in re consistat læticia Walhallæ.
Continuare ibi credebant Maiores ceptam in terris vo-
luptatem. Auctor noster morientem HADDINGVM
pag. 300. ita inducit loquentem:

Sia kan eg fogdsaber Fiolnis Mejar
Yber hefir mer Odin sendar
Bill ad gladur i Vingolf folga
Ok med Einherium öl drekka.

ad hos versus intelligendos scias necesse est, Ma-
iores somniasse, VIII. angelos feminini generis,
Valkyriur dictos, destinatos fuisse ad heroes in
Walhallam deportandos et ad ministeria ibidem
ipsis præstanda. His præmissis ita reddi possunt:

Sehen kann ich sterbend des Odins Mädchens,
Euch hat der Odin zu mir gesand,
Fröhlich will ich euch in die Walhalla folgen,
Und daselbst mit den großen Helden Bier trinken.

Ex his credo, satis superque apparebit, obligationem
ad Fortitudinem, primariam atque principalem fuisse
inter omnes, quibus se Maiores obstrictos censebant:
eamque vero quam maxime universalem fuisse vel in-
de pa-

de patet, quod tanquam dogma religionis iis iam inde ab incunabilis a Druidis inculcata fuerit. Non humanis legibus ad fortitudinem compellebantur Maiores, non largis stipendiis invitati pugnabant acriter, sed divinis legibus obsequium præstabant, interne convicti, inde tantum obligationem hancce derivandam esse. Hæc pauca adiungere nobis liceat, exarari haut invita Themide posse Dissertationem de Nobili milite nato: in qua multa haut quidem incognita, sed neglecta quodammodo, vera tamen, dici possunt.

(b) Probare iam nobis incumbit, Nobiles veteres pariter ac Ingenuos in specie sic dictos bello ac armis ad dictos fuisse. Prodeat hunc in finem LOUIS CHANTEREAU LE FEBVRE, qui dans son traité de fiefs et de leur origine, pag. 143. sententiam nostram confirmat. Ille loquitur generaliter, dum voce, „ liber utitur, quæ vox vero in doctrina de Nobilitate Germanorum multum cautionis habet, quæ vero hic in eo sensu sumenda videtur, ut eos liberos indicet, quatenus hominibus propriis opponuntur, sicque sub se comprehendat, et Nobiles et Ingenuos in specie sic dictos. Sed audiamus eum sic loquentem: *Les Francois estoient appelle Libres, à cause, que leur seul employ estoit de porter les armes, qui ne convient, qu' aux personnes libres.* pag. 141 ita: *Les Francois n'avoient point d' autre profession, que celle de porter les armes -- un homme libre n'eut osé meler de metier vile et mechanique.* Hæc generatim. Iam vero de Nobilibus speciatim. Sufficerent quidem quæ Schol. (a) iam diximus. Sed quis est, quem fugiat, tanto vellicatos fuisse Nobiles nostros belli armorumque pruritu, ut successu temporis Principum ipsi filii maximo sibi honori ducerent, si militari cingulo ornati splendescerent. Hæc de re videat.

at. ESTOR in *Observ. ad Commentationem Glasfeyanam de Ministerialibus pag. 82. et 83.* ubi exemplorum quasi catalogum sistit. Atque unde enata, quæ hodie in solum honoris titulum abiit, denominatio illorum BANNERIORVM, der edlen Banner: Herrn? quibus, si x. glavas virorum ministerialium (io. Helme wohlerzeugter, Leute) in hostem adducere poterant, solemniter a duce vexillum tradebatur. Vid. GUNDLINGIVS de *Feudis vexilli, Cap. I.* CARL DUFRESNE, in *Diff. ad Joinvillam apud Pistorium in Amoenit. histor. iurid. Tom. V. p. 1358.* Nobiles vero etiam expressa lege ad militiam obligatos fuisse, colligas ex *Constit. LOVDOVICI PII apud BARONIVM Tom. IX. pag. 616.*

(c) Quod multis comprobatur DE SELCHOW *cit. libello Cap. 2. §. 28. ut et Ill. L. B. de SENCKENBERG in Diff. de delectu florum etc. §. 3.* si scilicet eius interpretationem de clypeis sequimur. Sed, quod nos quidem videmus, in hac materie non facile adhibenda doctrina de VII. clypeis ob varias D. D. dissensiones, ex quibus nil certi deduci potest. Si enim THOMASIVS specula tanquam primarias huius doctrinæ sedes in coelum tollit: LVDWIGIVS eadem detrudit ad inferos. *Muscosos* etenim eam vocat, *putridos et putidos fontes, sputo digniores, quam oculis et lectione ac quibus foediuss, inquinatius, perditius, nugatius, stultitius nihil scribi potest aut fingi.* Vid. eius præfatio ad *Singularia iuris publici Cap. 2. §. 8.*

(d) Sed iam Ministeriales tangit ordo. Ingenuorum natales iis vindicavimus §. 4. Scol. (e) ideoque non possumus non iis ea saltim in regula tribuere, quæ quoad cæteros Ingenuos de obligatione ad militiam diximus, donec exceptio doceatur. Sed adest hæc

E

exce-

exceptio. Quamvis ad unum omnes Germanos obligatio ad fortitudinem atque res in bello strenue gerendas divinitus quasi constituta, ut supra ostendimus, fringeret: tamen in Ministerialibus illa quiescere cepit; saltim regulariter. Nam docuimus l. c. et sq. Ministerialium obligationem ministeria aulæ et iudiciorum respexisse, nisi simul feudo ad militiam obstricti essent. Relata enim legimus apud MIRÆVM in *Notitia eccles. Belg. Cap. 216. p. 538.* hæc verba: GERARDVS DE ISERE, MILES, DAPIFER DVCS LOTHARINGIAE. Quæ vero quamvis ita sint, reviviscēbat tamen obligatio militaris, et in Ministerialibus necessitate urgente, ut refert ANDREAS OCKEL, SENATOR CIVITATIS HALENSIS in *celeb. tractatu de præscriptione immemoriali Cap. 2. Thef. 36. vid. insuper ESTOR in Commentariis Cap. VII. §. 340. sqq. GLAFEY de veteri Ministerialium indole p. 136.*

(e) Libertinos ad arma non admissos fuisse in tali Republica, quæ omnis bellum spirabat, ex loco Taciti iam §. 3. Schol. (b) adhibito patet: dicit enim: *et raro aliquid momentum domi, nunquam in civitate.* Vid. DE SELCHOW in *sepius cit. scripto. Cap. I. §. 9.* Cæterum Romana atque Germanica monumenta evolvens haut raro observabis, conditionem servi Germanici non tam duram fuisse ac conditionem servi Romani: e contraria vero parte sortem liberti Germanici quodammodo duriorē fuisse, ac sortem liberti Romani. Et huc etiam pertinere videtur Programma III. GEBAVERI §. 2. Schol. (a) allegatum.

§. VI.

Differuimus hucusque de statu inter Maiores nostros diversitate, eorumque universali, si a Libertinis

bertinis discesseris, obligatione ad militiam faciendam et fortitudinem ubivis ostendendam. Novimus iam Nobiles, sed non hodiernos, quos præsens ævum inferiores vocare solet, et quorum gratia omnia in superioribus pagellis dicta sunt. Iam itaque quæritur, quinam sunt Nobiles hodierni inferiores, unde orti, et quaenam eorum originis causa? Duobus prioribus quæstionis capitibus facile responderetur, nam omnes uno ore consentiunt, ab Ingenuis in specie sic dictis eos repetere originem. Sed tertium caput plures habet latebras. Placet tamen sententia *III. DE SELCHOW in Elem. Jur. Germ. §. 234. et libello de iur. a stat. Ingen. dependent. Cap. I. §. 5.* prolata, quæ brevibus hæc est: *Nobiles inferiores orti sunt ex Ingenuis in specie dictis, qui, multis ex ipsorum ordine in urbes secedentibus ibique urbana et quæstuarialia negotia postea tractantibus, ruri manserunt, et militarem vivendi rationem retinentes titulum Nobilitatis sensim sensimque sibi adsciverunt, quo magis ab istis distinguerentur.* Ex his adparet, Nobilium inferiorum originis causam fuisse iustum prurium se distinguendi a sui ordinis hominibus, qui infra militarem conditionem vivere incipiebant. His positis porro quæritur, quænam fuerit huius separationis causa? quidve effecerit, ut multi Ingenuorum in urbes secederent? Distinguenda hic est necessaria secessio a voluntaria. Illius, cuius sub Henrico Aucupe iam vestigia adsunt, qui primus de urbibus extruendis hisque flore civium conciliando maxime cogitans multos ex agris in urbes mittebat, hic plane non habetur ratio, de voluntaria

fermo est. Fiebat vero ideo, quoniam multi militiæ oneribus impares hæc eo modo evitare volebant. Vidimus enim in antecedentibus, quanta fuerit Germanorum obligatio ad militiam, et iam adiungimus, obligatos fuisse propriis sumptibus eam facere maiores, quippe quod partim colligi potest ex §. 5. Schol. (a) partim probat DE SELCHOW l. c. in medium vocato BALVZIO Tom. I. p. 458. per *Capitulare* CAROLI M. de 807. Hæc onera multos averfatos fuisse, quam maxime probabile fit, si ad illa tempora respicimus, ubi omnium ferrum contra omnes stringebatur, atque ius manuarium vigeat. Quid illis gaudii relictum erat in desolatis agris? colligendæ erant sarcinulæ: et quicquid facultatum ferro atque igni eripere licuerat, secum in urbes deportandum, ubi his fortunarum reliquiis sine turbatione frui poterant. His omnibus tamen affirmare non ausim, hos Ingenuos, quos brevitate gratia *ciuitatenses* appellare liceat, statim atque in urbes secesserunt, cæteris Ingenuis agrariis se ab iis separandi causam dedisse, inque iis excitasse iustum illum pruritus novum introducendi ordinem. Qui enim in urbes commigrarunt Ingenui, ut verbis ENGAVII in *Elem. Iur. Germ. Lib. I. Tit. VI. §. 153.* utat, nobilitatis splendorem retinuerunt, et iure torneamentorum gavisi sunt ad illud usque tempus, quo otio et mercaturæ vacare, atque plebeiiorum connubiis se commaculare coeperunt. Infausto itaque sidere coacti Ingenui postquam in urbes migraverant non statim ipso iure et facto prærogativam, qua ob statum

tum Ingenuitatis fruebantur, amittebant. Tantum enim abest, ut sponte status ac ordinis iacturam admiserint, ut potius nihil prius nihilque antiquius habuerint ac differentiam inter se aliosque urbis incolas conservandam. Quod ostendit etiam peculiaris illa denominatio *der Freybürger* ut et *der Paetbürger*, qua de re agit *Dissertatio BENI. HÆVESCHE de Nobilibus urbium Germaniæ civibus patitiis §. I. 8, 10.* Maxime in ipsis urbibus adhuc militarem animum excerebant largis stipendiis incitati, præsertim turbidis istis iuris manuarii temporibus, ubi ipsæ urbes impetum improvisum sæpius metuebant. Vid. cit. *Diss. integrâ.* Successu verò temporis, maxime sedata diffidationum tempestate, cum commoda in urbibus vivendi ratio et luxus his civitatensibus Ingenuis magis magisque placeret, eligerunt ea, quæ urbana sunt, negotia quæstuarialia excercentes, mercaturæ vacantes, seque cum plebeis per connubia commiscentes. Vid. *CRAMER de iur et prærog. Nobilit. avitæ. Cap. 2. §. 8. sqq.* Hæc omnia non poterant non minus placere Ingenuis agrariis, qui, civitatenses infra suos natales hoc modo se demittere, ægre ferebant. Nam ut per se vitam urbanam, quam luxui prodesse, fortitudini obesse putabant, cane peius et angue fugere solebant omnes Ingenui, quod vel ex parvo urbium veteris Germaniæ numero colligi potest, conf. *HEINECCIUS in Elem. Iur. Germ. Lib. I. §. 78.* ita fordere iis videbantur Ingenuorum civitatisum familiæ, quæ ita male militarem vitam, vitam illam maximo honore semper dignissimam habitam

E 3

dere-

derelinquebant. Odio itaque prosequerentur illas, commune cum iis nomen fastidiebant, et cum militarem vitam in agris et prædiis suis soli continuarent, de separatione ab istis cogitare incipiebant, primo privatim Sec. XIII. et XIV. rebus eorum auctis Nobilium elogium adfectantes, usque dum Sec. XV. et XVI. idem ex ipsis adeo Cæsaris Principumque cancellariis, præsertim cum tunc temporis et veteres illi Nobiles maiores titulos sibi vindicare inciperent, tanquam debitum hereditariæ quasi militaris gloriæ præmium reportarent. *Vid. III. STRVBEN de origine ac progressu ordinis equestris. §. 9. sqq. §. 26. sqq. eiusdem N. St. III. p. 489. sqq. SCHEIDIVS l. c. §. 18. p. 135. sqq.*

SCHOL. Sic in medio consistit veritas, quam secuti tutius ire videmur. Quod ad eorum factionem attinet, qui hodiernos Nobiles inferiores cum illa vetere Nobilitate in uno eodemque fastigio ponunt, quo eo facilius Nobilitati Imperii immediatæ huius iura vindicare queant, quorum antesignanus præcipue BURGEMEISTERVS est; hos pro more refutavit acutus ESTOR cum KOPPIO et POTGIESSERO in hoc argumento conspirans in commentariis Cap. 5. §. 252. et 273 sqq. Sed nec desunt plane, qui ob antiquam Ministerialium, quorum honorem et prærogativas cum aliis cordatioribus supra vindicavimus, conditionem male intellectam aut forte studio neglectam, Nobiles inferiores infra infimam plebem ponere haut erubescunt. His vero homunculis suaviter somniantibus, somniantibus tamen moverunt iam dudum litem Viri celeberrimi. Quid vero demum sibi velit Dissertatio quædam Lipsiensis auctore REICHEL edita, et de vera origine Nobilitatis

litatis inferioris inscripta, videant alii: nos quidem eam non intelligimus. Statim ab initio dicit auctor, se in Scheidii et Burgemeisteri libris invenisse quædam, quibus apparitionem suam superstruxerit. Si vere demum per densissimam logomachiarum silvam ad finem ventum, nil aliud adparet, ac auctorem scripsisse de vulgari opinione, quam pro nova habuit. Scripsit pro DELICATV LORVM more.

§. VII.

Ingenuis in agris remanentibus sic etiam Nobilium titulo exornatis, cura separationis, ut ita dicam, ad Nobiles illos veteres perveniebat. Aegre enim omnino ferebant, elogium sibi huc usque proprium iam cum istis novis hominibus communicari. Quo itaque factum, ut titulus ILLUSTRIVM (der Erlauchten Personen in Teutschland) quam maxime existimatione creverit, et solis istis veteribus Nobilibus fuerit attributus, et postea etiam iis collatum sit elogium NOBILITATIS SUPERIORIS, titulo NOBILITATIS INFERIORIS his novis Nobilibus relicto, DE SELCHOW in *Elem. Jur. Germ.* §. 232.

SCHOL. Ingenuorum ordine hoc modo diviso, una parte Nobilitatis inferioris elogio condecorata, altera vero in naturam HOMINVM CIVICI ORDINIS (der Bürgerlichen degenerante, quæri posset I.) an hodie in hominibus civici ordinis præsumendum sit pro ipsorum natalibus ex vetere illa Ingenuitate derivandis, necne? II. An abiecta militari vita et natalium iura amiserint? Ad posterio-

steriorem quæstionem §. sq. respondebimus, de priori, quale quid nobis videatur, hoc Scholio exponemus. Affirmantem scilicet tuemur sententiam, statuimusque, hodie præsumendum esse in dubio, homines civici ordinis ex Ingenuis sanguinem trahere. Quod partim sequitur ex fista servorum in Germania multitudine, quam fista declaravit Celeb. de SELCHOW c. I. Cap. I. §. 8. partim inde, quod non nisi Ingenuorum natalibus coruscantes in urbes recepti fuerint. LEMANN Chron. Spir. IV. 22. p. m. 353. sq. qui leges Imperatorum hac de re disponentes adducit. Huc redit etiam paroemia: keine Henne flucht über die Mauer, quam eleganter illustrat Hertius paroem. II. p. 401. Ecquid præterea fuit in causa, ut veteres sollicitè distinxerint in cives et civitatem inhabitantes? Negari quidem nequit, et homines libertinæ pariter ac servilis conditionis in urbes se subduxisse, qua de re iam ad §. 2. Schol. (b) mentionem fecimus, quod tamen ad præsumtionem secundum hos capiendam omnino non sufficit. Cæterum non est quod mireris, nos non cum communi schola dicere *Burgenses*, *Burgarii*, *Burgalingi*. Hodie enim ita loquutus vix logomachiam effugies. Dicuntur enim *Burgenses* seu *Burgarii* non ii solum, qui nec Nobiles nec Rustici sunt, sed et ii quoque, qui in urbibus iure civitatis gaudent. Melius itaque dixeris, putamus, HOMINES CIVICIOR-
DINIS, qui vel BURGENSES sunt, vel non.

§. VIII.

Palmarium medium, quo Nobiles superiores ad conservandam præferentiam atque differentiam inter se et Nobiles etiamnum inferiores utebantur, in eo
con-

sistebat, ut omni studio se caverent a matrimonio cum femina Nobili inferiore (a), unde enatum *matrimonium impar* seu *inæquale* (eine nicht standesmäßige Ehe) quod in genere est: *Matrimonium inter personas diversorum natalium contractum* (b).

(a) In contrahendis nuptiis nulli fere unquam orbis terrarum populo magis curæ cordique fuit æqualitas, ac quidem Germanis nostris. Quid igitur mirum, Nobiles superiores eam tam acriter observasse in hoc anticipi temporis articulo, de quo hic sermo est. Vid. ESTORIS *Diff. exhibens vestigia iur. Germ. et quidem Cap. I. X. de sponsal. de odio in matrim. inæqual. et restricto iure Nobil. Germ. quoad connubia.* Porro LVEDIGER DE MANSBACH, *de matrimonio Principis, Comitum liberique Domini cum virgine Nobili.* Denique III. STRYBEN *von ungleichen Ehen* Tom. 5. der VI. St. pag. 232 - 262. ut et 560 - 564. Hoc odium in matrimonium inæquale, seu potius hæc iusta præcautio, qua omnis ordinis ac status prærogativa ac differentia conservatur, rem eo redegit, ut in usum et observantiam profusus abierit, inæquali matrimonio et superioris et inferioris Nobilitatis virginem ignobili se sociantem statum suum amittere. Vid. L. B. DE SENCKENBERG *in delectu fororum ex iuribus Nobilitatis Germanicæ.* §. 9. Schol. 3.

(b) Hic certe nimis largi Viris summis a nobis dissentientibus videbimur. Scimus quidem, matrimonia inter homines diversorum natalium contracta plerumque dividi solere in *disparagia* et *matrimonia inæqualia*. Illa definiti solent: *matrimonia personarum non servilis conditionis cum personis servilis conditionis.* Hæc: *matrimonia hominum non quidem servilis conditionis, inæqualis tamen status ac natalium inter se inita.*

F

Illis

Illis concedunt effectus iuridicos nullos, his vero non ex integro omnes. *Vid. de SELCHOW in Elem. I. G. §. 429. 430. 431. et præsertim §. 432. sub finem.* Sed nobis longe alia fedet sententia. Hæc divisio matrimoniorum hodie amplius obtinere nequit. Quamvis enim exemplis probare conentur, matrimonia cum effectu civili contracta esse, et inter Nobiles superiores et inferiores, ut et inter Nobiles inferiores et homines civici ordinis: distingvendum tamen videtur esse inter illa tempora et nostra. Ante distinctionem enim inter Nobilitatem superiorem et inferiorem et primis temporibus post illam, veram et sat fundatam fuisse horum sententiam hancque divisionem, quidem largimur. Sed postea, cum omnes in Germania homines, speciatim utrique Nobiles in suos quique ordines quam maxime a se invicem diversos abirent, et quilibet suam præferentiam ac prærogativas suaque propria sibi iura vindicare studeret, omnia natalium iura, quæ hucusque communia fuerant, non poterant, non evanescere. His sublatis non potest amplius subsistere agitata matrimoniorum divisio iis superstructa. Necessè itaque est statuamus, omnes IV. in Germania hodiernos hominum ordines, Nobiles superiores, Nobiles inferiores, Homines civici ordinis atque Rusticos, matrimonium haut multo, vel fere plane non a disparagio diversum, inire, si extra statum ac ordinem quilibet suum excedunt. Hoc matrimonium adpellare liceat INÆQVALE unico artis termino, cum divisione in disparagium et inæquale non amplius opus, nisi matrimonia inter unius ordinis diversorum graduum personas inita carpere, et eorum gratia hanc divisionem certo modo sorte retinere velis. Sed quicquid sit, diximus tantum ea, quæ nobis esse ac fieri debere videntur, non, quæ actu sunt atque fiunt. Nam si a
 No-

Nobilitate superiori discesseris, hæc omnia non ita stri-
cte observantur, cum a tali matrimonio Nobilium su-
periorum maiora dependeant, hique eadem partis fa-
milie valde impederint. DE SELCHOW in *Elem. I.*
G. §. 432.

§. IX.

Nobilitatis superioris omnes species §. 4. enar-
ratae hodie adhuc maiore læ olim splendore supersunt,
exceptis illis veteribus Baronibus seu Dynastis (a).
Nobilitati inferiori non defuit gratia Cæsarea varias
illi dignitates, velut Baronum, Comitum. quid? quod
Principum concedendo (b).

(a) Hodie omnis veterum Dynastiarum familia cessat,
quippe. quæ aut profus extincta, aut Ducum, Princi-
pum, et Comitum dignitate ornata. Sic hodierni
Duces ab ARENBERG olim Dynastæ, Carolo V. in
dignitatem Comitum, a Maximiliano II. in dignitatem
Principum et denique a Ferdinando III. in dignitatem
Ducum evekti sunt. Auctor nobis est III. PVTTERVS
in *Elem. Iur. Publ. Lib. I. Cap. 9. §. 121. Schol. 3.*

(b) Qua de re videatur ESTOR, Von dem Unters-
scheid der heutigen Freyherrn etc. in den kleinen
Schriften Tom. I. p. 844. IDEM, de statu ac dignitate,
iem de differentia veterum Dynastiarum Imperii et hodie-
norum Nobilium in OETTERI Historischer Bibliothek
Tom. I. pag. 363-372. In his scriptis multa memoratu
digna obvia sunt, quæ huc pertinent.

§. X.

Ex his omnibus, quæ huc usque disputavimus,
hæc consequitur positio: Non omnes, qui hodie Ducum,
Prin-

Principum Comitumve dignitate coruscant, ad Nobilitatem superiorem referendi sunt, sed tantum ii, qui se ex veteribus Germaniæ Nobilibus sanguinem trahere, fidem facere possunt. per §. 6. 7. Vidimus enim ibi causas originis utriusque Nobilitatis, vidimus, veteres Nobiles, non alios, elogium Nobilium superiorum, et titulum Nobilium inferiorum Ingenuos agrarios, non alios nactos esse. Sunt itaque soli natales, qui Nobilitatis superioris aut inferioris iura largiuntur. Dignitas vero nihil ad statum et natales.

SCHOL. Hanc differentiam inter dignitatem et natales non observant nostri novellarum compilatores, qui dici non possunt, quantum Nobilium superiorum numerum in qualibet fere Germaniæ aula se invenire somniant. Si forte fortuna inveniretur inter Nobiles inferiores quidam, qui posset et vellet probare, Maiores suos olim a veteribus illis Nobilibus originem petiisse, illi non neganda essent Nobilitatis superioris iura, et virgo Nobilis superior illi nubens, si rem ad vivum ressecamus, matrimonium inæquale plane non contraheret. Sic e contraria parte familiis de FREYBERG et de QVAD nihil prodest dignitas Dynastæ et possessio antiquarum harum Dynastiæ, cum non sint Nobiles superiores. Vid. III. PVTTERVS c. l. §. 73. Schol. II. et §. 71. ubi amplissimum catalogum Comitum sistit, qui nihilo tamen secius ad Nobilitatem inferiorem referendi sunt.

ULB Halle

004 393 171

3

f 7A → d
nw 7+ 10 Schild verknüpft

1765, 3
278
M

GEORGII FRIDERICI WACHE
IVRIVM CANDIDATI
OPVSCVLVM
HISTORICO-IVRIDICVM
ORIGINEM NOBILITATIS
INFERIORIS
CONCERNENS.

IO. HENR. BOECLER,
in Tiberio Caesare Diff. II.

Magnis Rebuspublicis imperiisque Nobiles divinitus destinantur vel ad ornatum vel ad praesidium. In regno praecipuum regnantis decus et praesidium censentur illustres domus: adeo ut a tyranni nota vel suspicione se non liberaturus sit, qui haec regni sidera exstincta cupit.

FRANCOFVRTI AD VIADRVM, ANNO MDCCLXV.
SVMTIEVS AVCTORIS.

